REGIONALE NOTA GEZONDHEIDSBELEID ZEEUWS-VLAANDEREN

gemeente SLUIS

gemeente Hulst

Terneuzen

Ggd Zeeland

RESULTATEN 2022-2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
Kaders lokaal gezondheidsbeleid 3
Alles is gezondheidsbeleid 3
Gezondheid is van iedereen 3
Opbouw van deze notitie 4
2. Resultaten Regionale nota 2022-2025 5
Preventienetwerk Zeeuws-Vlaanderen 5
Speerpunt 1: Gezondheid in de fysieke en sociale omgeving 5
Speerpunt 2: Gezondheidsachterstanden verkleinen 7
Speerpunt 3: Druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen 8
Speerpunt 4: Vitaal ouder worden 10
Speerpunt 5. Toekomstbestendige zorg 11
3. Vooruitblik: landelijke speerpunten 13
De Beleidsagenda 13
De Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024 14
De Samenhangende Preventiestrategie 14
Wet integrale suïcidepreventie 15
4. Vervolgproces 16
Breed gedragen beleid 16
Globale planning 16
Besluitvormingstraject Gezondheidsbeleid 2027 – 2030 16

1. Inleiding

We maken in Zeeuws-Vlaanderen één regionale gezondheidsnota. We delen immers dezelfde leefomgeving en veelal dezelfde zorgpartners en voorzieningen. We vullen de regionale nota aan met lokale aandachtspunten en thema's. Zo sluit het beleid aan op het lokale beleid voor het sociale en fysieke domein. De uitvoering pakken we deels samen op, zoals het Zeeuws-Vlaams Preventienetwerk en deels lokaal, zoals het beweegvriendelijk maken van de openbare ruimte en een sluitend netwerk van AED's.

In deze notitie doorlopen we de speerpunten van het huidige gezondheidsbeleid 2022-2025. We geven daarbij op hoofdlijnen aan wat we bereikt hebben op deze speerpunten.

Kaders lokaal gezondheidsbeleid

Het uitwerken van een lokaal gezondheidsbeleid is een wettelijke verplichting. Artikel 13 van de Wet publieke gezondheid (Wpg) stelt dat de gemeenteraad eens per vier jaar het gezondheidsbeleid vaststelt. Landelijk gezondheidsbeleid is het wettelijke uitgangspunt voor het lokale/regionale beleid.

Dit landelijke beleid is onder meer gebaseerd op de uitkomsten van de landelijke Volksgezondheid Toekomstverkenning (VTV) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Lokaal gezondheidsbeleid maakt zo deel uit van een landelijke beleidscyclus: we werken het landelijke beleid uit en gebruiken daarbij de uitkomsten van de lokale/regionale gezondheidsmonitor – uitgevoerd in Zeeland door GGD Zeeland.

Vanwege diverse landelijke ontwikkelingen schuift de landelijke cyclus op in tijd. Zo vindt er momenteel een aanpassing plaats van het Integraal Zorgakkoord (IZA) met het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Ook de val van het kabinet heeft gevolgen voor het landelijke proces. Op hoofdlijnen zijn de landelijke kaders bekend, maar er is nog geen nota waarop we lokaal en regionaal beleid kunnen maken.

Alles is gezondheidsbeleid

Gezondheid raakt aan vrijwel alle terreinen van gemeentelijk beleid. Denk aan het sociaal domein, wonen en zorg, onderwijs, mobiliteit, duurzaamheid en de inrichting van de fysieke leefomgeving. Vanuit het gedachtegoed van *positieve gezondheid* kijken we breder naar gezondheid dan als de afwezigheid van ziekte: gezondheid gaat ook over veerkracht, zingeving, meedoen en het kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen.

Factoren zoals de kwaliteit van de woning, toegang tot een groene en veilige buitenruimte, sociale verbondenheid, werk of dagbesteding en financiële stabiliteit hebben allemaal invloed op hoe gezond mensen zich voelen en hoe goed ze dagelijks functioneren. Veel gemeentelijk beleid draagt daardoor direct of indirect bij aan het bevorderen van gezondheid.

Andersom kan gezondheidsbeleid ook bijdragen aan doelen binnen andere beleidsvelden. Er is sprake van een voortdurende wisselwerking. Samenwerking en integraal beleid maken zijn essentieel om de gezondheid van inwoners duurzaam te versterken.

Gezondheid is van iedereen

Gezondheid is van iedereen en gezondheidsbevordering een doelstelling die we delen met onze inwoners zelf en veel partijen in onze regio: zoals zorgaanbieders, bedrijven en ondernemers, scholen en maatschappelijke organisaties. Gezondheidsbeleid kan alleen goed beleid worden als we het samen met al deze belanghebbenden maken en uitvoeren.

Opbouw van deze notitie

In hoofdstuk 2 van deze notitie staat per speerpunt een korte toelichting, de ambitie uit de nota van 2022-2025, en wat we op dit speerpunt hebben gedaan.

In hoofdstuk 3 staan de bouwstenen van het landelijk beleid, die al bekend zijn. Het geeft een idee van de richting die we opgaan met het lokale en regionale beleid.
Hoofdstuk 4 beschrijft kort het vervolgproces voor de herijking van het regionale gezondheidsbeleid.

Deze notitie geeft een globaal beeld van waar we staan en welke stappen we te zetten hebben. Waar helpend zullen we concrete voorbeelden geven vanuit een of meerdere gemeenten.

2. Resultaten Regionale nota 2022-2025

Preventienetwerk Zeeuws-Vlaanderen

De drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten geven gezamenlijk uitwerking aan het Nationaal preventieakkoord. Dit verloopt via het Preventienetwerk Zeeuws-Vlaanderen. Het preventienetwerk is een lokaal samenwerkingsverband tussen gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties, onderwijs, sportverenigingen en andere maatschappelijke partners in Zeeuws-Vlaanderen. Het netwerk heeft als doel om samen initiatieven te ontwikkelen en ondersteunen die bijdragen aan een gezonde leefstijl, mentale veerkracht en sociale verbinding van inwoners. Hierbij staat het gedachtegoed van Positieve Gezondheid centraal.
De netwerkpartners onderschreven de doelstellingen en ambities van het Zeeuws-Vlaamse preventieakkoord. Deze overlappen die van het Nationale Preventieakkoord. Gedurende deze beleidsperiode zijn daaraan de onderwerpen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) toegevoegd. Vanuit het preventienetwerk zijn diverse initiatieven ondersteund in de afgelopen jaren, zoals: de Muziekcaroussel en een obesitasprogramma van sportcentrum Delta in Hulst, de supermarktsafari en een project veilig bewegen in Terneuzen en de Tieketuin en de activiteit van BRIES in Sluis.

Sinds 2022 worden jaarlijks drie netwerkbijeenkomsten georganiseerd, waarin kennisdeling centraal staat en samenwerking tussen netwerkpartners wordt gestimuleerd. Lokale initiatieven die in samenwerking tussen meerdere netwerkpartners tot stand komen, kunnen in aanmerking komen voor financiële ondersteuning vanuit de gemeenten.
De opzet en inhoud van dit preventienetwerk hebben we afgelopen jaar geëvalueerd en aangepast. We zetten sinds 2025 in op een jaarthema, gekoppeld aan drie bijeenkomsten. Waarbij informatie delen en ophalen, netwerken en ontwikkelen van initiatieven centraal staan. In 2025 staat het thema Mentale gezondheid van jongeren centraal.

Speerpunt 1: Gezondheid in de fysieke en sociale omgeving

De omgeving is van grote invloed op onze gezondheid. Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is (RIVM). Bij het inrichten van de directe woonomgeving hebben groen en natuur een positief effect op gezondheid. Groen, water en bomen nodigen uit tot bewegen, ontmoeten en ontspannen, en geven verkoeling, schaduw en beschermen op die manier tegen hittestress (Uitdagingen Publieke Gezondheid, GGD Zeeland).

Onze ambitie (wat wilden we bereiken)

- Meer integraal gemeentelijk beleid, zodat we gezondheidsbescherming en -bevordering meewegen bij de inrichting van de fysieke en sociale leefomgeving. Hierdoor draagt deze inrichting van de leefomgeving (fysiek en sociaal) bij aan de gezondheid van inwoners.
- Fysieke leefomgeving zo inrichten en inzetten dat de gezonde keuze gemakkelijk te maken is en deze uitnodigt tot meer bewegen, gezondere voeding en leefstijl en ontmoeting.
- Meer betrokkenheid van inwoners bij de inrichting van hun leefomgeving.
- Meer inzicht voor inwoners in milieuaspecten, zowel als het gaat om de stand van zaken van milieuverontreiniging als onze inspanningen om deze te verbeteren.

Wat hebben we tot nu toe gedaan?

- **Integraal gemeentelijk beleid**

We hebben de afgelopen jaren diverse stappen gezet om het fysieke en sociale domein meer te verbinden ten behoeve van een gezonde leefomgeving; zo is gezondheidsbeleid meegenomen in de Omgevingsvisies van Hulst en Terneuzen en in de Economische Visie van drie gemeenten.

We vragen gezondheidskundig advies van GGD Zeeland. GGD Zeeland sluit vanuit zowel gezondheidsbescherming als gezondheidsbevordering aan bij de Zeeuws-Vlaamse Omgevingstafel. Gemeenten bepalen de ruimtelijke en milieuvraagstukken die ze aan die tafel bespreken. De GGD is één van de (kennis)partners, naast bijvoorbeeld de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD Zeeland) en het Waterschap.

Vergunningaanvragen ruimtelijke ordening bekijken we in Terneuzen en Hulst ook vanuit het perspectief van gezondheidsbeleid en sociaaldomeinbeleid. In Sluis speelt dit met name op vraagstukken rondom de woonzorgvisie. Er zijn in alle drie de gemeenten nog stappen te zetten op dit punt.

- **Een gezonde leefomgeving**

De Zeeuws-Vlaamse gemeenten hebben de afgelopen beleidsperiode veel gedaan om de openbare ruimte, de leefomgeving van inwoners gezonder te maken. Dit deden we door in te zetten op meer speelvoorzieningen, sporttoestellen en -voorzieningen en beweegvriendelijke buitenruimte. Ook was er aandacht voor ontmoetingsmogelijkheden buiten en binnen. Jongerenontmoetingspunten, bijvoorbeeld.

In deze beleidsperiode hebben het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en bijbehorend Sportakkoord ons verder gebracht met het gezonder maken van de leefomgeving. Zo zijn in heel Zeeuws-Vlaanderen QR-fit routes geplaatst, die onder meer met inzet van buurtsportcoaches zorgen dat inwoners elkaar ontmoeten en meer bewegen. Ook vanuit het programma Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) waarbij de gemeenten Sluis en Hulst zich aansloten, staan gezonde leefomgevingen centraal. Terneuzen gaf hier vorm aan binnen de Lokale Deal Terneuzen, onderdeel van de Regio Deal Zeeuwen zelf aan zet. Betrokkenheid van inwoners bij inrichting van hun (gezonde) leefomgeving

We betrekken in de drie gemeenten steeds beter inwoners bij aanpassingen in hun buurten en wijken. Zo zijn in Sluiskil, Sas van Gent en Lievenspolder (school)kinderen, ouders, bewoners, onderwijs, ondernemers en dorps- en wijkraden betrokken bij het maken van een gezondere en veiligere leef- en speelomgeving. In Hulst heeft in 2024 de ‘Tour Inulst’ plaatsgevonden. Dit was een participatietraject waarin inwoners door middel van bijeenkomsten en een online vragenlijst mee konden denken over verschillende thema’s die raken aan de leefbaarheid binnen de gemeente.

Bewoners kunnen in alle drie de gemeenten via een online platform zoals DoeMee en SamenSluis, meedenken over de herinrichting van hun woonomgeving, over grootschalige projecten en over beleid en uitvoering van beleid. Het gebruik van deze online platformen is breder dan alleen voor de herinrichting van de woonomgeving. In de afgelopen beleidsperiode werkten ook woningcorporaties met inwoners (en gemeente) wijkplannen uit ter bevordering van gezondheid en de leefbaarheid van de wijk.

Een concreet voorbeeld van hoe wij werken aan een gezonde leefomgeving, is onze ambitie om in Zeeuws-Vlaanderen een dekkend netwerk van AED’s en burgerhulpverleners te realiseren. Dit doen we in samenwerking met HartslagNu. In alle drie de gemeenten was hier aandacht voor. Zo realiseerde Gemeente Sluis een volledige dekking. Gemeente Hulst verhoogde het aantal AED’s en bood gratis reanimatie-trainingen aan. Gemeente Terneuzen stelde nieuwe subsidieregels vast die gaan bijdragen aan het dekkend maken en houden van het netwerk. De gemeenten werken samen met de lokale EHBO verenigingen, die een belangrijke rol hebben in het netwerk van burgerhulpverleners.

- **Inzicht in milieuverontreiniging en maatregelen ter voorkoming en bestrijding**

Onze inspanningen op dit vlak zijn beperkt geweest. Wel hebben we vooral Zeeuws samengewerkt op dossiers als PFAS en staalslakken. Er is een Zeeuwse lobby op gang gekomen, voor onder meer het verbod op het gebruik van staalslakken in de Zeeuwse wateren. Informeren van inwoners hebben we vooral overgelaten aan de instanties die daar het meest inzicht in hebben, zoals het RIVM en GGD Zeeland. We denken na of en hoe we deze ambitie verder willen waarmaken.

Speerpunt 2: Gezondheidsachterstanden verkleinen

Niet alle inwoners hebben dezelfde gezondheidskansen. Mensen met een laag inkomen leven ongeveer 21 jaar in een minder goed ervaren gezondheid. Mensen met een kwetsbare sociaal economische status kampen veelal met armoede, schulden, problemen rondom huisvesting, eenzaamheid en/of werkeloosheid. Deze omstandigheden maken dat ze een hoger risico hebben op een slecht ervaren gezondheid. Investeren in bestaanszekerheid is belangrijk voor gezondheid en welbevinden (Uitdagingen Publieke Gezondheid, GGD Zeeland).

Gezonde leefstijl is weinig vanzelfsprekend. We leven in een omgeving waarin ongezond voedsel overal te krijgen is.

Onze ambitie (wat wilden we bereiken)

- We streven een verdere daling na van het percentage inwoners dat rookt en overmatig alcohol drinkt.
- Verkleinen van gezondheidsachterstanden door een trendbreuk in overgewicht te bewerkstellingen.
- Meer gelijke kansen op gezondheid creëren voor alle inwoners.
- Met de overige Zeeuwse gemeenten blijven inzetten op een integrale aanpak om het (overmatig) alcoholgebruik onder jongeren aan te pakken.

Wat hebben we tot nu toe gedaan?

- **Daling van het aantal rokers en overmatige drinkers**

We zetten vanuit de huidige subsidieafspraken in op verslavingspreventie via Emergis Preventie (1Nul1). Daarnaast zijn we concreet aan de slag gegaan met het Zeeuws-Vlaams Preventienetwerk. Daarin hebben we de doelstellingen van het Nationaal Preventieakkoord centraal gesteld, waaronder het terugdringen van roken en alcoholgebruik en voorkomen en aanpakken van diabetes en overgewicht. We zijn echter ook ingehaald door de ontwikkelingen op gebied van bijvoorbeeld vapen. Vanuit het preventienetwerk zijn veel initiatieven voortgekomen, waarvan een aantal nog steeds doorwerken.

- **Trendbreuk in overgewicht en aanpak van leefstijl algemeen**

Voor het GALA werkten we in 2024 samen aan de ketenaanpak overgewicht bij volwassenen. De kern van deze aanpak is de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI). Binnen dit project trekken we samen op met Nucleuszorg en GLI-aanbieders. We zetten in op extra beweegaanbod voor mensen met gezondheidsachterstand. In 2025 bieden we de GLI collectief aan, aan medewerkers van Dethon.

De aanpak ‘Jongeren op Gezond Gewicht’ (JOGG) loopt in Sluis al langer, Hulst is in 2025 officieel aangesloten bij JOGG. Terneuzen ondertekent in 2025 de JOGG-overeenkomst voor deelname aan de pilot Kind naar Gezonder Gewicht van JOGG. Dit betreft de ketenaanpak kinderen met overgewicht en obesitas. Terneuzen doet dit in afstemming met Sluis en Hulst en samen met Middelburg en Schouwen-Duiveland. Bij Jeugdgezondheidszorg startte een centrale zorgverlener voor kinderen in Terneuzen / Zeeuws-Vlaanderen.

Mede door het GALA zetten de drie gemeenten in op het voor iedereen toegankelijk maken van bewegen en sporten in de openbare ruimte. Er zijn diverse sport- en beweegclubjes opgestart. Zowel met als zonder (financiële) ondersteuning van de gemeente. In Graauw en Clinge (gemeente Hulst) zijn beweegparken in de openbare ruimte geopend.
Natuur&Zo, en het programma Jong leren eten, zorgen op scholen in heel Zeeuws-Vlaanderen dat kinderen bewust worden van wat ze eten. Op verschillende scholen in de regio zetten we in op rijke schooldagen, waarbij we alle schoolkinderen bereiken met beweegaanbod en voedingslessen.

- **Gelijke kansen op gezondheid**

Gelijke kansen op gezondheid streven we onder meer na door sport, cultuur en ontspanning en ook informatie over een gezonde leefstijl voor iedereen toegankelijk te maken. Dit doen we bijvoorbeeld op school, in de openbare ruimte. We zorgen ervoor dat mensen mee kunnen doen, bijvoorbeeld via het Sport- en Cultuurfonds voor kinderen en volwassenen. Met onze inzet op gezonde leefomgevingen hopen we ook gezondheid voor iedereen dichterbij te brengen.

Vanuit het GALA werkten we de afgelopen beleidsperiode aan gezondheidsbescherming. Gemeenten Terneuzen en Sluis sloten zich aan bij het project Zonbescherming (aan de kust) in samenwerking met de GGD. Het huidfonds en het KWF zijn de initiatiefnemers hiervan. Met lokale clubs, scholen en ondernemers wordt ingezet op bewustwording en het aanbieden van (gratis) tegen de zon beschermende maatregelen. In Sluis staan aan de kust een zevental zonnebrandpalen en heeft ieder strandpaviljoen een dispenser beschikbaar.

Naast zonbescherming heeft ook het voorkomen van hittestress en de vergroening van de leefomgeving aandacht gekregen vanuit het GALA.
Overigens zijn alle opgaven in het GALA gericht op het vergroten van gezondheidskansen van inwoners in een achterstandspositie. In het bijzonder zijn dit de ketenaanpak Kansrijke Start en de opgave voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

We werkten in de drie gemeenten via ons sociaaldomeinbeleid aan het verbeteren van bestaanszekerheid, bijvoorbeeld door aanpassingen binnen het minimabeleid en armoedebestrijding.

- **Integrale aanpak jongeren en alcohol (Laat ze niet (ver)zuipen!)**

Het programma “Laat ze niet (ver)zuipen” is de afgelopen vier jaar twee maal geëvalueerd. De Zeeuwse afstemming en samenwerking wordt als positief ervaren. ‘Laat ze niet (ver)zuipen!’ is sinds 2010 een samenwerking tussen alle Zeeuwse gemeenten, GGD Zeeland, Emergis Preventie, Politie Zeeland-West-Brabant en andere maatschappelijke partners.

Via campagnes, oudervoorlichting, en het stimuleren van alcoholvrije omgevingen is gewerkt aan bewustwording en gedragsverandering. Blijvend aandacht voor dit onderwerp is belangrijk om de doelen te behalen.

Elke twee jaar doen we in heel Zeeland een nalevingsonderzoek om de alcoholverkoop aan jongeren onder de 18 jaar te toetsen. Een Zeeuws meerjarenplan voor de komende jaren zorgt voor de doorontwikkeling en borging van het programma.

Speerpunt 3: Druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen

Het gaat (steeds) minder goed met de gezondheid van de Zeeuwse jeugd. Jongeren ervaren hun gezondheid slechter, ervaren meer stress en zitten minder lekker in hun vel. Ook veel jongvolwassenen ervaren stress, prestatiedruk en eenzaamheid. Om te investeren in een gezonde jeugd en hen op te kunnen laten groeien tot veerkrachtige volwassenen, is het belangrijk om risicofactoren te verminderen en beschermende factoren te versterken (Uitdagingen Publieke Gezondheid Zeeland).

Onze ambitie (wat wilden we bereiken)

- We willen dat jongeren veilig en gezond opgroeien en zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- We willen verdiepend inzicht in de druk op en mentale weerbaarheid van jongeren in Zeeuws-Vlaanderen.
- We willen de weerbaarheid van jongeren vergroten.

Wat hebben we tot nu toe gedaan?

- **Jongeren groeien gezond en veilig op en ontwikkelen zich optimaal, en**
- **Meer inzicht in de mentale ongezondheid van jongeren**

Deze ambitie is breed verankerd in het gemeentelijk beleid, en we werken op verschillende manieren aan het realiseren ervan. Ook onder speerpunt 1 en 2 beschreven we al inspanningen die bijdragen aan gezond en veilig opgroeien van alle kinderen. Vanuit verschillende beleidsterreinen en met uiteenlopende samenwerkingspartners spannen de drie gemeenten zich in om hieraan een bijdrage te leveren. Binnen het gezondheidsbeleid begint dit bij de inzet van de Jeugdgezondheidszorg van GGD Zeeland, met basistaken zoals het prenataal huisbezoek en aanvullende diensten zoals het 18-maandenhuisbezoek voor kwetsbare gezinnen. Het programma Kansrijke Start sluit hierop aan en versterkt deze inzet.

In het kader van het gezondheidsbeleid hebben we de uitkomsten van de jeugdmonitor besproken met een samenwerkingspartners (waaronder onderwijs, RBL, jeugdjongerenwerk, Jongerenloket, jeugdgezondheidszorg). Dit heeft ertoe geleid dat het thema mentale gezondheid van de jeugd het thema voor het Zeeuws-Vlaams preventienetwerk werd in 2025. Op deze manier zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk partijen en partners gaan nadenken over dit thema. We stimuleren onze netwerkpartners om met concrete initiatieven te komen en gezamenlijk aan de slag te gaan om preventief aanbod te creëren.

Parallel hieraan is – binnen het beleidsterrein onderwijs - dit thema binnen het overleggremia “de Beste Plek[1]” als uitgangspunt gekozen voor de samenwerking. De afgelopen jaren is in Zeeuws-Vlaanderen stevig ingezet op samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp, met aandacht voor doorlopende ontwikkellijnen, inclusie, kansengelijkheid en soepele overgangen — alles gericht op het versterken van de mentale en sociale ontwikkeling van jongeren. Tegelijkertijd groeide het besef dat deze inzet niet overal voldoende effect heeft gehad. Daarom is een breder traject gestart, met casestudies als basis voor een nieuwe strategie die dieper ingaat op de onderliggende oorzaken van psychosociale problematiek bij jongeren en de mogelijkheden om hier wat aan te doen.

De aanpak van druk op het dagelijks leven is complex en vraagt om een domein overstijgende aanpak. We zien in Zeeuws-Vlaanderen dat dit thema steeds vaker op diverse overlegtafels of in bijeenkomsten als centraal thema wordt aangewend. Het is en blijft een complex probleem omdat niet iedereen druk op dezelfde manier ervaart. Ook is een integrale aanpak van belang, in samenwerking met diverse samenwerkingspartners.

- **Het vergroten van die weerbaarheid**

Vanuit het GALA zijn er diverse initiatieven uitgerold. Voor Sluis en Hulst hebben we extra ingezet op ondersteuning van jongeren via de intensivering Zorg op school en weerbaarheidstrainingen door Emergis Preventie. Daarnaast is met inzet van coronamiddelen een extra jongerenprogramma opgestart in de gemeente Sluis bij Cultuureducatie ZVL. Dit jongerenprogramma richt zich op de doelgroep 12-27 jaar.

In Zeeuws-Vlaanderen is er specifiek aandacht voor de jonge mantelzorgers, de laatste jaren zien we hierin een stijging in het aantal jongeren dat we bereiken. Sinds enkele jaren bieden we naast een waardering tijdens de dag van de mantelzorger (10 november) ook waardering in de week van de jonge mantelzorger.

In Hulst zijn via Hulst voor Elkaar projecten opgezet zoals boks- en danscoaching voor jongeren. Deze combineren fysieke training met mentale begeleiding en persoonlijke ontwikkeling, gericht op zelfvertrouwen, grenzen aangeven, omgaan met emoties en het versterken van discipline en doorzettingsvermogen – alles binnen een veilige, gestructureerde omgeving. Ook het project ‘Fratsen’ biedt jongeren een veilige plek voor persoonlijke groei via creatieve expressie zoals zang, dans en rap, ondersteund door coaching en een podium om talenten te ontdekken en zelfvertrouwen op te bouwen.

In 2024 is het event “kom van de bank af 2.0” georganiseerd voor de Sluisse jongeren. Het ophalen van informatie over wat er onder jongeren speelt en waar hun behoefte ligt stond centraal. In 2025 hebben we op meerdere plekken in Zeeuws-Vlaanderen in de week van de eenzaamheid specifieke activiteiten geboden voor jongeren (bijvoorbeeld Social Friday).

In verschillende vestigingen van de Bibliotheek in Zeeuws-Vlaanderen zijn studiecabines gerealiseerd. Doel hiervan is een veilige studieplek te creëren voor jongeren. Dit draagt ook bij aan het verkleinen van de gezondheidsachterstanden en het verbeteren van de basisvaardigheden.

Terneuzen zette in op ontmoetingsplekken voor jongeren, jeugdjongerenwerk na school en opbouwwerk in wijken en kernen. In Sluiskil in ’t Meulengat is een plek gemaakt voor jongeren om na

[1] De Beste Plek is een samenwerkingsverband tussen de partijen in Zeeuws-Vlaanderen die zich bezig houden met kinderopvang en onderwijs. Naast de scholen en kinderopvang zijn dit ook de drie gemeenten en andere betrokken partijen die zich focussen op kinderen en jongeren in de leeftijd van 0-23 jaar.

schooltijd te chillen. Daarnaast realiseerden we ook in Axel en Terneuzen ‘bemenste’ Jongeren Ontmoetingspunten. In Westdorpe, Sas van Gent en in Terneuzen kwamen er drie ontmoetingsplekken voor jongeren bij in de openbare ruimte, voorzien van Wifi (SmartJOP’s). Alle drie in de buurt van een beweegaanbod zoals de skatebaan, de crossbaan of de klimrots. Preventief groepsaanbod richtte zich onder meer op weerbaarheid, zelfvertrouwen en talentontwikkeling (bijvoorbeeld via de ‘meidengroep’), en op de overgang 18-18+ samen met het Jongerenloket (JOLO). Vanuit Kerngezond wordt gewerkt aan preventief aanbod voor de jeugd (en hun gezin) in Axel. Inzet is veilig opgroeien en een optimale ontwikkeling.

Het Jongerenloket van de Gemeente Terneuzen ondersteunt jongeren die in de problemen komen met school en werk. Het Regionaal Bureau Leerlingenzaken werkt Zeeuws-Vlaams vanuit hun steeds breder wordende opdracht integraal aan de weerbaarheid van jongeren.
In het veiligheidsbeleid - Openbare Orde en Veiligheid – is er Zeeuws-Vlaams aandacht voor jongeren en het voorkomen dat ze op het verkeerde pad komen en/of blijven. Activiteiten op dit vlak zijn eveneens gericht op het vergroten van de weerbaarheid van de jeugd.

In de gezondheidsmonitors en de diverse wijkbeelden (Zeeuws-Vlaams) zien we dat dit thema de komende jaren een belangrijke prioriteit blijft. Van belang is dat we de domein overstijgende aanpak als uitgangspunt blijven houden en de verbinding met de fysieke leefomgeving blijven maken.

Speerpunt 4: Vitaal ouder worden

De samenleving vergrijst in hoog tempo. In 2040 zal het aantal 75-plussers in Nederland bijna verdubbeld zijn ten opzichte van nu. In Zeeuws-Vlaanderen neemt het aandeel ouderen sneller toe dan in de rest van Zeeland en Nederland. We worden gemiddeld steeds ouder, maar leven daarbij vaker met één of meerdere chronische aandoeningen, zoals artrose, diabetes of hart- en vaatziekten. Ook het aantal ouderen met meerdere aandoeningen tegelijk (multimorbiditeit) neemt toe. Dit vraagt om een andere manier van kijken naar gezondheid en ondersteuning, waarbij het behoud van kwaliteit van leven en zelfredzaamheid centraal staat.

Vitaal ouder worden is niet alleen een medische, maar vooral een maatschappelijke opgave. Het vraagt om een integrale benadering waarin gezondheid, wonen, sociale cohesie en zingeving samenkomen. Gemeenten spelen hierin een sleutelrol, onder andere door het verbinden van het sociaal en zorgdomein, het versterken van preventie en het ondersteunen van mantelzorgers.

Onze ambitie (wat wilden we bereiken)

- De eenzaamheid onder inwoners terugdringen.
- Meer en blijvende aandacht voor dementie, door samen met ondernemers, zorgaanbieders, burgers en vrijwilligersorganisaties aan de slag te gaan en te werken aan een dementievriendelijke gemeente.
- Dat meer ouderen voldoen aan de norm voor gezond bewegen.
- Een Zeeuws-Vlaamse woonzorgvisie.

Wat hebben we tot nu toe gedaan?

- **Eenzaamheid terugdringen**

In lijn met deze ambitie heeft het thema eenzaamheid in alle Zeeuws-Vlaamse gemeenten structurele aandacht gekregen. In elke gemeente is aanbod opgezet om eenzaamheid aan te pakken. Zo worden er activiteiten opgezet in de week tegen de eenzaamheid. In Hulst en Terneuzen zijn zogenaamde Signaalpunten Eenzaamheid opgezet waar je eenzaamheid kunt melden. In Hulst is men gestart met ‘Muziek op Recept’ (voorheen deed men de Muziekcarrousel). Dit is een gratis muziektraject voor mensen die zich regelmatig eenzaam voelen of moeite hebben met sociale contacten. In Terneuzen voerde Toonbeeld met zorgpartners een soortgelijk project uit gericht op beeldende vorming. In Sluis zijn in 2023 alle kernen van de gemeente bezocht met een koffiekar om ontmoeting te stimuleren. In 2024 en 2025 zijn ook diverse activiteiten opgezet/gestimuleerd, in samenwerking met andere organisaties.

In 2025 is in alle drie de gemeenten het laagdrempelig inlooppunt Eever opgezet. Dit is een inlooppunt waar inwoners van Zeeuws-Vlaanderen terechtkunnen als ze zich eenzaam voelen of zorgen hebben over een ander. Eever biedt een plek waar mensen met een psychische kwetsbaarheid om gehoord te worden en stimuleert ontmoeting en verbinding in de buurt.

- **Blijvende aandacht voor omgaan met mensen met dementie**

Gemeenten Hulst, Sluis en Terneuzen zetten actief in op het dementievriendelijk inrichten van hun gemeenten. De gemeente Sluis en Terneuzen hebben eerder een QuickScan dementiebeleid uitgevoerd en onderzoeken de mogelijkheden om dit een vervolg te geven. Gemeente Hulst is in samenwerking met verschillende partijen het project Dementievriendelijk(er) Hulst gestart met een bewustwordingscampagne. Hierin staan verhalen centraal van inwoners die te maken kregen met dementie. Daarnaast zijn er activiteiten opgestart voor mensen met dementie en naasten zoals een kookgroep, koor en voorlichtingen. Terneuzen besluit in 2025 over een verdere aanpak. De werkwijze komen tot een dementievriendelijke gemeente sluit aan op de (netwerk)aanpak eenzaamheid en die van mantelzorgondersteuning.

- **Ouderen bewegen meer**

Vanuit diverse programma's, zoals de ketenaanpak Valpreventie, wordt actief ingezet op het bevorderen van fysieke activiteit onder senioren. Dit gebeurt niet alleen via gerichte interventies, maar is ook structureel ingebed in de dagelijkse praktijk van welzijnsorganisaties en lokale sportpunten. Zij organiseren beweegactiviteiten die aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van ouderen, zoals wandelgroepen, valpreventietrainingen en laagdrempelige sportaanbod. Door deze integrale aanpak wordt niet alleen gewerkt aan het voorkomen van valincidenten, maar ook aan het versterken van sociale contacten, zelfredzaamheid en de algehele gezondheid van ouderen in de regio.

- **Een Zeeuws-Vlaamse visie op wonen en zorg**

Elke Zeeuws-Vlaamse gemeente heeft een eigen woonzorgvisie opgesteld. Samen werken zij aan een regionaal kader voor wonen, zorg en welzijn, dat zich momenteel in de afrondende fase bevindt. Dit kader heeft als doel om de samenhang tussen wonen, zorg en welzijn te versterken voor ouderen en urgente aandachtsgroepen.

Speerpunt 5. Toekomstbestendige zorg

Goede zorgvoorzieningen zijn essentieel voor een gezonde samenleving. De zorg staat echter onder druk. Dit door vergrijzing van de bevolking en door een (verwacht) toenemend tekort aan zorgpersoneel. We werken daarom samen met partners, in zorg, welzijn en de publieke gezondheid, om goede zorg toegankelijk, betaalbaar en dichtbij te houden. In deze beleidsperiode deden we dat binnen de volgende samenwerkingsverbanden:

- Zeeuwse Zorg Coalitie
- vanuit de Specifieke Uitkering (SPUK) IZA en de Zeeuwse samenwerking sociaal domein
- Toekomstige Zorg Zeeuws-Vlaanderen
- Kerngezond

Welke samenwerkingen lopen er?

- **De Zeeuwse Zorgcoalitie**

De samenwerking met de Zeeuwse Zorg Coalitie is in deze beleidsperiode veelal verlopen via de Stuurgroep SPUK IZA (Specifieke Uitkering Integraal Zorgakkoord) en de daarvoor aangestelde Zeeuwse programmacoördinator preventieve gezondheid. Onderliggend aan deze samenwerking is het Zeeuwse uitvoeringsplan voor SPUK IZA.

- **De Zeeuwse samenwerking vanuit SPUK IZA**

We mandateerden in 2023 Gemeente Goes om de middelen voor SPUK IZA namens de Zeeuwse gemeenten aan te vragen, te beheren en uit te geven. Binnen de structuur Zeeuwse Samenwerking Sociaal Domein heeft dit een uitvoeringsplan opgeleverd en een begroting. Op basis hiervan werken we Zeeuws aan de opgaven van het Integraal Zorgakkoord. Hieronder vallen de 5 ketenaanpakken Kansrijke Start, overgewicht bij volwassenen en overgewicht bij kinderen, welzijn op recept en valpreventie. We werken daarnaast gezamenlijk aan een nieuwe preventie-infrastructuur; het wordt langzaam duidelijk hoe dit eruit moet zien. En het Mentaal Gezondheidsnetwerk is met onderdelen als verkennend gesprek en laagdrempelige inloopcentra eveneens een opgave voor gemeenten.

- **Toekomstige Zorg Zeeuws Vlaanderen**

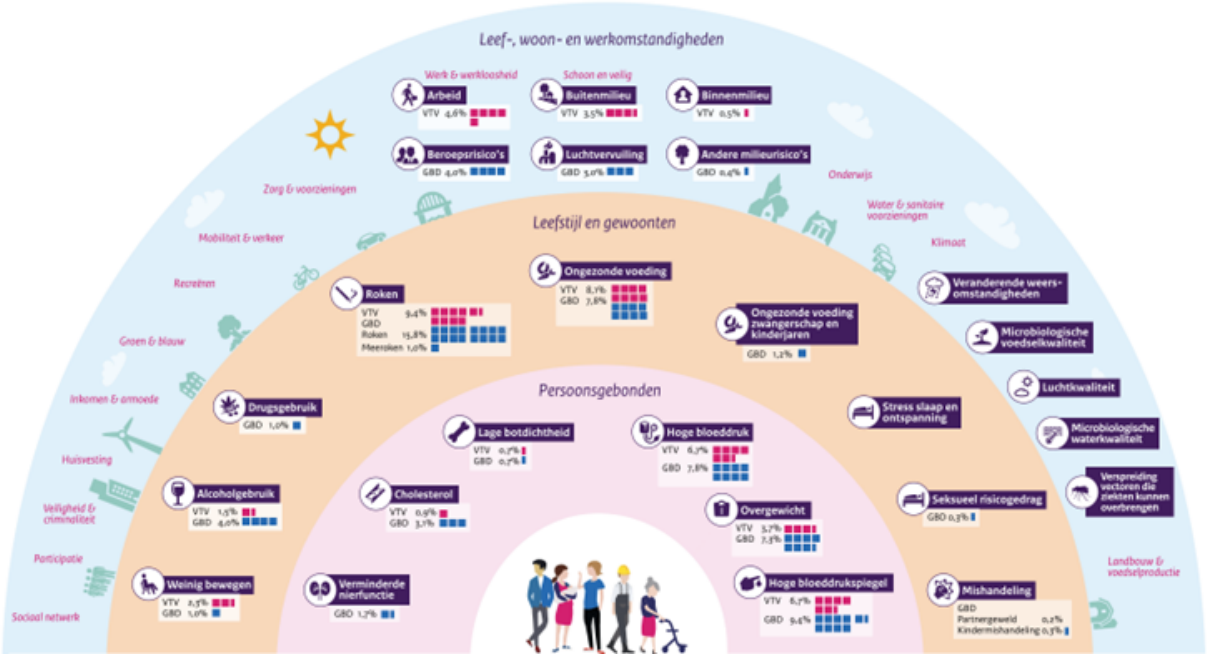
In 2024 bliezen we nieuw leven in de Zeeuws-Vlaamse samenwerking om toekomstige zorg veilig te stellen. We besloten twee thema's als uitgangspunt te nemen: Zorg en Welzijn en Wonen en Zorg. Binnen Zorg en Welzijn zetten we in op verdere samenwerking Zeeuws-Vlaams op de ketenaanpakken van IZA en GALA, op Kerngezond en verdere uitvoering van gezondheidsbeleid. Voor Wonen en Zorg zetten we in op een regionaal kader voor wonen, zorg en voorzieningen. Deze sluit aan bij de lokale woon-zorg visies van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten.

- **Kerngezond**

In de afgelopen beleidsperiode sloten respectievelijk Hulst, Terneuzen en Sluis zich aan bij de werkwijze Kerngezond. Hiervoor zijn lokaal intentieovereenkomsten getekend tussen gemeente, zorgpartijen uit eerste en tweede lijn en welzijnsorganisaties. Kerngezond is een product van de Zeeuwse Zorg Coalitie en onderdeel van het Zeeuwse uitvoeringsplan voor SPUK IZA. We werkten in samenwerking meerdere projecten uit die de zorg moeten ontlasten. Ook schoolden we veel (zorg)medewerkers in het gedachtegoed van positieve gezondheid.

3. Vooruitblik: landelijke speerpunten

Het lokale gezondheidsbeleid volgt het landelijke beleid. Hoewel er nog geen landelijke nota beschikbaar is, zijn de contouren van het landelijke beleid wel zichtbaar. Zo heeft het RIVM zijn Volksgezondheid Toekomstverkenning (VTV) 2024 geschreven en is er een landelijke beleidsagenda van eind 2024. In juni 2025 verscheen de Samenhangende Preventiestrategie. Ook de doorontwikkeling van afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA) raken aan het gezondheidsbeleid.

Figuur 1: Brede determinanten van gezondheid (RIVM)

De Beleidsagenda

In december 2024 maakten de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris Participatie en Integratie de eerste contouren van een beleidsagenda ‘Gezondheid in alle beleidsdomeinen’ bekend. De Sociaaleconomische Raad (SER) heeft eerder advies uitgebracht aan de ministeries. Daarop geeft deze beleidsagenda ook een antwoord.

De beleidsagenda onderbouwt de noodzaak van een domein overstijgende aanpak voor gezondheid via verschillende thema’s zoals werk, sociale zekerheid, onderwijs, leefomgeving en zorg. Dit levert niet alleen gezondheidswinst op, maar heeft vaak ook nog eens positieve effecten op andere domeinen, zoals meer arbeidsparticipatie en betere schoolprestaties. Er is vaak sprake van wederkerigheid tussen gezondheid en andere beleidsdoelen.
Diverse factoren (determinanten) hebben invloed op gezondheid en het ontstaan van sociaaleconomische gezondheidsverschillen.

In de beleidsagenda worden drie lijnen geschetst, waarbij enerzijds wordt ingezet op de korte termijn en anderzijds op de lange termijn. Dit zijn de drie lijnen van de beleidsagenda ‘Gezondheid in alle beleidsdomeinen’:

A. ***’Kansrijke beleidsthema’s: uitvoeren van maatregelen met impact op gezondheid (en gezondheidsachterstanden) en verkennen verdere inzet***
Net als de SER vindt het kabinet de volgende vier beleidsthema’s impactvol. Beleid op deze thema’s heeft een wezenlijke invloed op het beperken van gezondheidsrisico’s en het terugdringen van gezondheidsachterstanden:

- Bestaanszekerheid en werk
- Een gezonde generatie
- Een gezonde fysieke leefomgeving
- Van zorg naar gezondheid en welzijn

B. ***Verkennen beleidsinstrumentarium om effecten op gezondheid nadrukkelijker mee te wegen in Rijksbeleid***
Verkenning van manieren om gezondheid explicieter mee te wegen in Rijksbeleid, bijvoorbeeld via gezondheidstoetsen of integrale afwegingskaders.

C. ***Gezamenlijke kennisopbouw: waarderen van gezondheid***
Ontwikkeling van kennis en methoden om gezondheid beter te waarderen en zichtbaar te maken in beleid, als voorbereiding op het landelijke gezondheidsbeleid 2026–2029.

De verwachting is dat de beleidsthema’s benoemd onder A terugkomen in het landelijke gezondheidsbeleid 2026 – 2029.

De Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024

De Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV) 2024 is een vierjaarlijks rapport van het RIVM waarin vooruit wordt gekeken naar de ontwikkelingen in volksgezondheid en zorg richting 2050. Het centrale thema van deze editie is: "Kiezen voor een gezonde toekomst". De VTV 2024 beschrijft vijf grote opgaven die Nederland moet aanpakken om gezondheid en zorg toekomstbestendig te maken richting 2050. De vijf grootste opgaven zijn:

1. De vergrijzing en de maatschappelijke impact hiervan
2. De grote gezondheidsverschillen
3. Ongezondere leefstijl van jongeren en de mentale gezondheid
4. Beschikbaarheid van levering van goede zorg. Dit door de grotere vraag naar zorg en steeds grotere personeelstekorten
5. De gezonde inrichting van de leefomgeving, om beter voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering.

De samenhangende preventiestrategie

In juni 2025 publiceerde VWS de samenhangende preventiestrategie als bouwsteen van het landelijke gezondheidsbeleid. De strategie richt zich op het bevorderen van gezondheid via zeven leefomgevingen – zoals thuis, school, werk en zorg – met als doel om gezonde keuzes makkelijker en vanzelfsprekender te maken, vooral voor jongeren. Hiermee sluit de strategie aan op bredere beleidslijnen zoals preventie, het verkleinen van gezondheidsverschillen en het versterken van een gezonde leefomgeving.

Naast de huidige speerpunten is in diverse kamerbrieven ook aangekondigd dat een aantal nieuwe onderwerpen onderdeel moeten worden van het gezondheidsbeleid. Een voorbeeld is de uitwerking van de Wet Integrale Suïcidepreventie (zie verderop). Daarnaast werken we op dit moment aan het behalen van doelstellingen uit het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord. Deze twee akkoorden zullen een vervolguitwerking krijgen in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO). Beide akkoorden worden in 2025 nog ondertekend en hebben hun uitwerking vanaf 2026 en 2027.

Wet integrale suïcidepreventie

Vanaf 1 januari 2026 krijgt suïcidepreventie een plek in de Wet publieke gezondheid. Gemeenten zijn hiermee verplicht suïcidepreventie op te nemen in hun gezondheidsbeleid én dit ook uit te voeren. Het doel van deze nieuwe wet is om suïcides en zelfmoordpogingen te voorkomen. In het IZA en GALA (en AZWA) is mentale gezondheid een belangrijke pijler
We verkennen in Zeeuws verband hoe we aan deze nieuwe wettelijke taak het beste invulling kunnen geven. Dit doen we met de Zeeuwse gemeenten, GGD Zeeland, Stichting Hersteltalent en de Zeeuwse projectleider Mentale gezondheid. De Zeeuwse GGz denkt mee en Stichting 113 Zelfmoordpreventie adviseert. De uitkomsten van de verkenning en afstemming leiden uiteindelijk tot een beleidsvoorstel in de nieuwe Zeeuws-Vlaamse gezondheidsnota vanaf 2027.

4. Vervolgproces

Breed gedragen beleid

Eind 2025 verwachten we de publicatie van de nieuwe landelijke nota gezondheidsbeleid door het ministerie van VWS. Deze nota vormt het fundament voor het nieuwe gemeentelijke gezondheidsbeleid dat we gaan herijken. Daarbij vinden we het van groot belang dat het beleid breed gedragen wordt. Gezondheid raakt immers iedereen, en een beleid dat aansluit bij de leefwereld van inwoners en professionals vergroot de kans op succesvolle uitvoering en impact. Daarom betrekken we hen bij de herijking van het beleid en dan vooral bij de uitwerking ervan in een uitvoeringsagenda: welke thema's verdienen prioriteit, welke acties sluiten aan bij lokale behoeften, en hoe kunnen we samen werken aan gezondere inwoners. We betrekken onze adviesraden en geven inwoners de gelegenheid om hun stem te laten horen. Hierbij zien we ook een rol voor de betrokken partijen in het Zeeuws-Vlaams Preventienetwerk en de Toekomstige Zorg Zeeuws-Vlaanderen. Indien van toegevoegde waarde gebruiken we de lokale participatieplatformen in Zeeuws-Vlaanderen. Uiteraard halen we ook in het Zeeuwse input op.

Globale planning

Zodra de landelijke kaders bekend zijn, starten we met de vertaling hiervan naar de context van Zeeuws-Vlaanderen. Vanuit deze gezamenlijke basis kijken we ook naar de specifieke behoeften en accenten per gemeente. In de eerste helft van 2026 werken we aan het opstellen van het nieuwe gezondheidsbeleid, waarbij we gebruik maken van de resultaten van het huidige beleid en actuele inzichten.

Besluitvormingstraject Gezondheidsbeleid 2027 – 2030

Besluitvorming vindt plaats in de tweede helft van 2026. In deze periode leggen we het conceptbeleid en de uitvoeringsagenda eerst voor aan de betrokken adviesraden, zodat zij hun visie en advies kunnen geven. Vervolgens wordt het beleid ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden. Na vaststelling treedt het nieuwe gezondheidsbeleid in werking per 1 januari 2027, Het beleid geldt dan vooralsnog voor de periode 2027–2030. Een uitvoeringsagenda volgt na vaststelling van dit beleid. Door dit traject zorgvuldig en met betrokkenheid van lokale partijen te doorlopen, zorgen we voor een stevig fundament voor de komende beleidsperiode.